

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ**

Колективна монографія

**За редакцією
АНТОШКІНОЇ Л.І.,
РУНЧЕВОЇ Н.В.,
ГОРЯЧОЇ О.Л.**

**Київ
ТАЛКОМ
2020**

УДК 338:330.35/.36.011](477)(02)
П76

Рекомендовано Вченою радою факультету економіки, управління та інформаційних технологій ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу» (протокол № 7 від 24.02.2020 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу» (протокол № 7 від 26.02.2020 р.)

Рецензенти:

Руснак А.В. — доктор економічних наук, професор кафедри економіки, Херсонської філії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Марченко О.А. — завідувач кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор економічних наук, професор;

Каткова Т.І. — доктор технічних наук, професор кафедри кібербезпеки та інформаційних технологій університету митної справи та фінансів.

Авторський колектив: Антошкіна Л.І., Антошкін В.К., Антонов О.І., Артеменко Д.М., Бритвенко А.С., Буц І.М., Горяча О.Л., Дем'яненко Л.О., Добренко О.О. Жучинський О.Ю., Ігнатенко М.М., Карпенко Н. Г., Картамишева О. Є., Кіров М.С., Кірова Л.Л., Клименко А.А., Княженко І.І., Коваль С.В., Кравцова Л.А., Круковська О.В., Куцарський Є.Е., Кучеренко М.А., Кучеренко С.Ю., Лаврега Г.Р., Лактіонов Є. Ю., Леваєва Л.Ю., Мармуль Л.О., Малишко В.В., Марченко О.А., Мац Т.П., Міхов Л.І., Мухін Д.М., Педан В.І., Пилипенко К.А., Пінковський В.С., Плевако Я.А., Попова Н.О., Порватова Н.М., Постол А.А., Романченко Ю. О., Романюк І.А., Рунчева Н.В., Сабардіна О.В., Семенов К.О., Сирота А.І., Сільченко І.А., Скрипичин М. В., Соловійов Д.І., Степанова В.О., Столяров В.Ф., Столярова В.В., Терещенко А.В., Трикоз І.В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М., Фролов Ю.М. Фролова Г.І., Храновська І.Б., Шинкарук О.В., Юрченко Ю.Ю., Юткіна І.О., Ясинецька Л.В.

Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку

П76 України: колективна монографія / за ред. Антошкіної Л.І., Рунчевої Н.В., Горячої О.Л. — К.: Талком, 2020. — 536 с.

ISBN 978-617-7832-27-9

Монографія підготовлена колективом Університету за участі соратників споріднених творчими зв'язками наукових установ і закладів освіти. У монографії представлені результати ініціативних досліджень щодо обґрунтування пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України в умовах виконання національних завдань Цілей Сталого Розвитку людства на період до 2027 року та до 2030 року.

Монографія розрахована на державних службовців центральних регіональних і місцевих органів влади, спеціалістів реального сектору національної економіки, на здобувачів вищої і фахової освіти, викладачів і науковців.

УДК 338:330.35/.36.011](477)(02)

ISBN 978-617-7832-27-9

© Антошкіна Л.І., Рунчева Н.В.,
Горяча О.Л. та ін., 2020

© ТОВ «Бердянський університет
менеджменту і бізнесу», 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АГРОПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	9
1.1. Механізми кластеризації у формуванні інноваційної моделі розвитку великотоварного конкурентоспроможного агропромислового виробництва України	9
1.2. Концепція регіонального ціноутворення на сільськогосподарську продукцію	19
1.3. Теоретико-методичні основи формування витрат та собівартості в сільськогосподарських підприємствах	33
1.4. Види та методи визначення собівартості продукції в структурі обліку діяльності аграрних підприємств	43
1.5. Удосконалення управління витратами підприємств	48
1.6. Нові підходи до класифікації та оцінки основних засобів у практиці обліку аграрних підприємств	55
1.7. Державно-приватне партнерство і соціальна відповідальність як засоби консолідації суб'єктів агробізнесу	65
1.8. Спеціалізація як форма концентрації аграрного виробництва ...	74
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ СКЛАДОВИХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ	85
2.1. Теоретичні та практичні складники змісту економіки та менеджменту фізичної культури і спорту	85
2.2. Соціально-економічна сутність агроосель та малих підприємств у сільському зеленому туризмі	94
2.3. Напрями впровадження контролінгу в управління закладів і організацій соціокультурної сфери на селі	98
2.4. Інструменти прогнозування діяльності туристичних підприємств	107
2.5. Досвід та інститути розвитку підприємств сільського зеленого туризму у європейських країнах	117
2.6. Удосконалення управління розвитком суб'єктів сільського зеленого туризму	124

2.7. Реалізація туристичних товарів і послуг: обліково-аналітичний аспект	131
2.8. Маркетингові особливості антикризового управління підприємствами туристичної сфери України	143
2.9. Забезпечення розвитку сфери охорони здоров'я через впровадження державно-приватного партнерства	151

РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ДЕРЖАВИ

3.1. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів: проблеми та перспективи	163
3.2. Методологічні основи досягнення узгодженості і збалансованості Регіональних стратегій з Державною стратегією регіонального розвитку України	177
3.3. Принципи визначення та обґрунтування стратегічних цілей, пріоритетів і індикаторів людиноцентристського розвитку в регіонах	214
3.4. Моніторинг процесів, процедур і складових людиноцентристського розвитку в регіонах	230
3.5. Розвиток місцевих бюджетів в умовах децентралізації	258
3.6. Професійний ринок праці як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку України в умовах реформ ...	271
3.7. Проблеми державно-управлінського забезпечення соціально-економічного та правового розвитку моніторингу земельних ресурсів на сучасному етапі	288

РОЗДІЛ 4. ПРОВІДНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ТА ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ

4.1. Історичні аспекти виникнення та розвитку кризових явищ в економіці	313
4.2. Економічна безпека держави на макрорівні	329
4.3. Комплексна оцінка вартості комерційних банків при здійсненні операцій кредитування національних підприємств	341
4.4. Поняття кредитного механізму і напрями його вдосконалення в умовах економічного відродження	357
4.5. Історико-економічна сутність виникнення та розвитку відмивання «брудних» грошей та вплив на фінансову безпеку країни	369

4.6. Суть та значення судово-бухгалтерської експертизи в розвитку фінансово-економічного механізму держави	377
4.7. Становлення та розвиток юридичної відповідальності за посягання на рибні ресурси	385
4.8. Методичні засади організації обліку пально-мастильних матеріалів в умовах сьогодення	409
4.9. Селективне імпортозаміщення: стан та наслідки	421
4.10. Особливості забезпечення конкурентоспроможності підприємств будівельного комплексу	433

РОЗДІЛ 5. ІННОВАЦІЇ, МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІКОЮ

5.1. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств в Україні	444
5.2. Кейнсіанська модель як базова підстава державного регулювання економіки	458
5.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення формування виробничого потенціалу підприємств	466
5.4. Статистичне дослідження сезонних коливань показників зайнятості у сільському господарстві	483
5.5. Дослідження методів і засобів створення віртуального університету з дистанційного навчання	496
5.6. Безпека комп'ютерних мереж	513

ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

31. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25–26, ст.131

32. Сорока Л. Поняття «корупційний злочин». Підприємництво, господарство і право, № 1, 2009 (157). С. 102–104.

33. Украинская рыба завоевывает Европу: веб-сайт. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/business/ukrainskaya-ryba-zavoevyvaet-evropu-komu-i-skolko-prodaem-1200460.html> (дата звернення 15.06.2019).

34. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація за 2018 р. про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування: веб-сайт. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення 15.06.2019).

35. Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація. Одеса: Вид-во Одеського юридичного інституту НУВС, 2004. 132 с.

36. Балута В. В. Соціологія праці: посібник для студ. вищ. навч. закладів [текст]. Донецьк : Юго-Восток, 2011. 378 с.

4.8. Методичні засади організації обліку пально-мастильних матеріалів в умовах сьогодення

У сучасних умовах сфера застосування паливо-мастильних матеріалів є досить різноманітною. Основними енергоносіями для багатьох підприємств є паливо-мастильні матеріали (надалі — ПММ), що складають основну частку у собівартості виробленої продукції чи наданих послуг. Актуальним питанням під час організації господарської діяльності підприємств, що використовують паливо-мастильні матеріали, є правильний облік і контроль над придбанням, зберіганням та використанням нафтопродуктів, адже раціональне використання ПММ є не тільки однією з найважливіших економічних проблем, а й технологічною, соціальною та екологічною проблемою. Використання пально-мастильних матеріалів підприємствами вимагає вдосконалення організації паливного господарства і вирішення проблем обліку і контролю ПММ на складах підприємства, у баках автомобілів та витрачання для технологічних потреб підприємства згідно з вимогами нормативно-правових актів.

В розрізі господарської діяльності ПММ — частина майнового забезпечення, а у бухгалтерському обліку — складова оборотних активів, для забезпечення основної діяльності. Оборотні активи підприємства як бухгалтерська категорія включають багато різномірних складових, які вимагають науково обґрунтованого підходу до їх облікового відображення та контролю. Оскільки, ПММ це актив підприємства, що характеризується активною динамікою цінової політики

ринку нафтопродуктів, через важливе значення нафтопродуктів у системі енергетичної «машини» України, а також через зростання частки імпортного пального у системі енергетичного балансу України — це наслідок, необхідності обліку та ефективного контролю якості ПММ як енергетичного ресурсу.

Класифікація пального здійснюється за такими ознаками: агрегатний стан, теплова цінність, походження і спосіб отримання, цільове призначення та застосування (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація палива

Агрегатний стан	Походження палива	
	природне	штучне
Тверде	Викопне (торф, буре та кам'яне вугілля, антрацит, горючі сланці), торфові та дрова, відходи сільськогосподарського виробництва	Кокс, напівкокс, кам'яновугільні брикети, деревне вугілля
Рідке	Нафта	Топкові мазути, паливо пічне, побутове дизельне, солярове масло, бензин тощо
Газоподібне	Природний та попутний газ	Гази генераторний, доменний, коксовий та ін. Пропан-бутанові суміші. Біогаз.

Джерело: [11]

Для аграрних підприємств є характерним використання практично всіх видів палива і відповідно необхідно організувати їх бухгалтерський облік. Для ПММ є особливості в їх обліку. Особливо це стосується обліку бензину. З 1 липня 2019 р. набрали чинності нові правила обігу пального, що вимагають:

- ліцензування діяльності з виробництва, зберігання, оптової та роздрібної торгівлі паливом;
- модернізацію з 1 липня 2019 року системи електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП) з переходом на облік палива по акцизних складах;
- поетапне введення системи контролю за обігом та залишками палива на акцизних складах з використанням рівнемірів і витратомірів-лічильників;
- контроль над цільовим використанням палива, призначеного для авіаційного транспорту [1, 2].

Основні зміни законодавства щодо обліку пального спрямовані до наближення обліку обсягів пального в системі до їх фактичного місцезнаходження.

Організація бухгалтерського обліку — це управління обліковим процесом, спрямованим на забезпечення контролю за майном, виконання ним зобов'язань, використання матеріальних, трудових та інших ресурсів відповідно до законодавства, що базується на застосуванні загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку. При організації обліку визначаються основні завдання та документальне забезпечення обліку наявності та використання паливо-мастильних матеріалів; методику аналітичного та синтетичного обліку, розглянуто досвід автоматизації обліку досліджуваного підприємства.

Для покращення організації обліку ПММ на підприємстві слід правильно організовувати складський облік, користуватися найбільш вигідним для підприємства методом оцінки вибуття запасів, дотримуватися законодавства України щодо ведення бухгалтерського обліку ПММ.

Для забезпечення операцій з ПММ підприємство, як додаток до наказу про організацію обліку, визначає перелік та вид документів, що супроводжують надходження, зберігання та використання пального. Основними документами при цьому будуть договір, накладні та податкові накладні, як зображено в табл. 2.

Таблиця 2

Види документів для обліку ПММ

Отримання ПММ від постачальників		Придбання ПММ за готівку	Давальницьке надходження
завезення підприємству	заправка на АЗС		
договір		Звіт про викорис- тання коштів	Угода
накладна		чек	Акт прийому-пе- редачі / накладна
податкова накладна		подорожний лист	Акт виконаних робіт
заправочний лист складу / забірна карта	Талони / па- ливна карта		
подорожні листи			

Після проведення передоплати постачальник зобов'язаний передати покупцю товар, накладну та податкову накладну відповідно до вимог ст. 712 ЦКУ [10].

Основні реквізити вказаних документів — це підписи матеріально-відповідальних осіб у видачі-отриманні ПММ, дозволи керівників на передачу та підписи механіків та водіїв про використання ПММ.

За бухгалтерською службою залишається право на здійснення контролю за витрачанням ПММ та правильним оформленням первинних документів та звітності по завершенню звітного періоду, а також віднесення на витрати підприємства за відповідними напрямками діяльності. Списання ПММ здійснюється за затвердженими підприємством нормами витрачання на підставі первинних документів та актів на списання.

Сформована та зафіксована в наказі про облікову політику, відповідно до вимог законодавства та власних інтересів підприємства, система документування операцій з паливо-мастильними матеріалами дозволяє здійснювати адекватне обліково-інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень щодо формування та використання сировинно-ресурсного потенціалу підприємства в частині паливно-мастильних матеріалів [13].

Бухгалтерський облік паливо-мастильних матеріалів регулюється Законом України № 996-IV та ПСБО 9 «Запаси», нормами витрат ПММ на автомобільному транспорті тощо [8].

Згідно з Планом рахунків № 291 та робочим планом рахунків підприємства для обліку ПММ передбачено рахунок 203 з окремими субрахунками (рис. 1) [7]. На субрахунку 203 «Пальне» обліковується наявність та рух всіх видів палива, для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель, а також ведеться облік оплачених талонів на ПММ і газ. На цьому ж субрахунку враховують відпрацьовані нафтопродукти.

Всі товарно-матеріальні цінності, що обліковуються на цьому рахунку, підлягають інвентаризації в порядку і в строки, передбачені Положенням № 879, наказом про облікову політику, а також планом проведення інвентаризації [5].

Відображення в обліку здійснених операцій з ПММ здійснюється відповідно до визначених законодавством типових операцій в залежності від виду розрахунків (табл. 3).

Первісною вартістю ПММ, що придбані за плату, є собівартість ПММ, яка складається з таких фактичних витрат (рис. 2) [9]:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику;
- суми, що сплачуються за інформаційні послуги у зв'язку з пошуком і придбанням ПММ;
- суми ввізного мита;

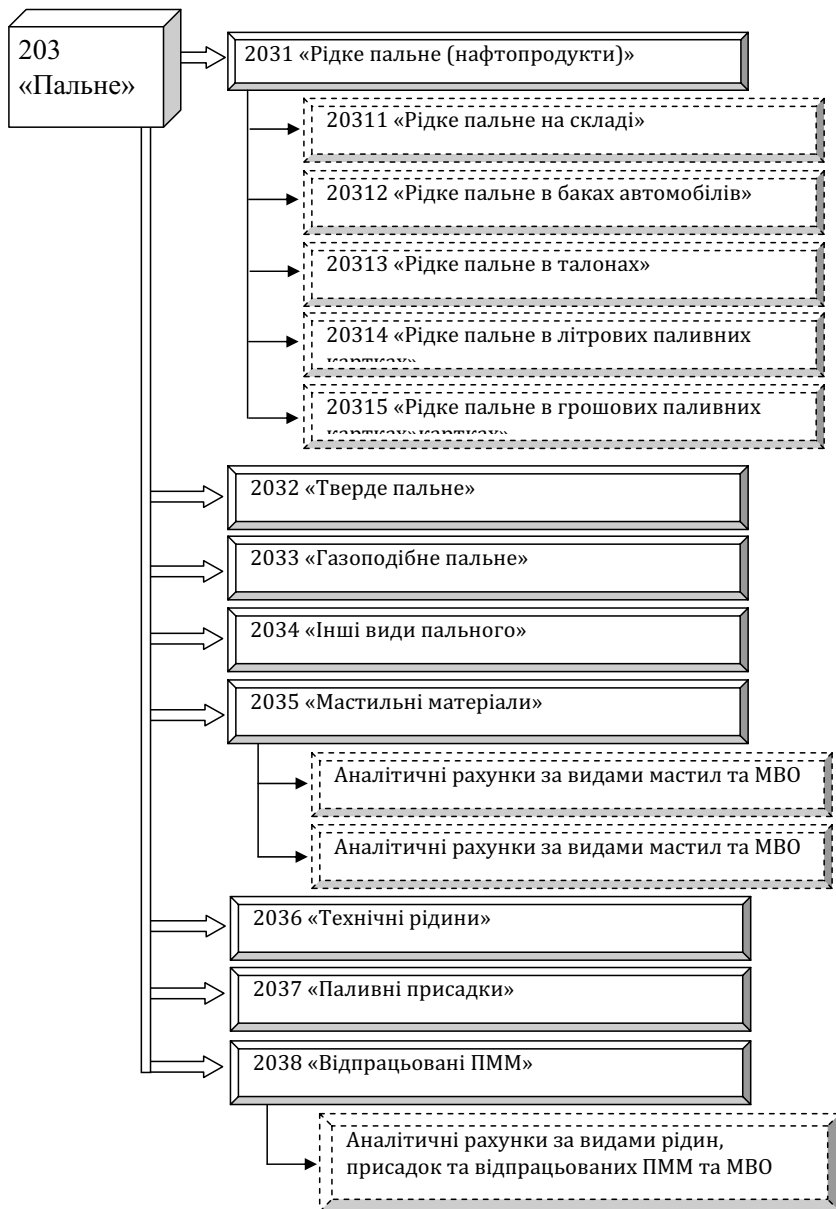

Рис. 1. Структура субрахунку 203 «Пальне»

- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням ПММ, які не відшкодовуються підприємству;
- затрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування ПММ до місця їх використання;
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням ПММ і доведенням їх до стану, в якому вони придбані для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання, збереження і відпуск та переміщення ПММ.

Таблиця 3

**Типові кореспонденції бухгалтерських рахунків
з обліку паливо мастильних матеріалів**

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		
	дебет	кредит	сума, грн.
1	2	3	4
Оприбутковано на склад паливо мастильні матеріали, які виготовлені на підприємстві (або повернення невикористаних)	203	23	2150,00
Оприбутковано паливо мастильні матеріали, які придбані підзвітними особами	203	372	2960,00
Оприбутковано паливо мастильні матеріали у порядку внесків під час формування статутного капіталу	203	40, 46	10000,00
Відображено надходження паливо мастильних матеріалів від постачальників та підрядників та інших кредиторів. Відображено суму ПДВ (податковий кредит) за операцією	203 63	64 68	120000,00 20000,00
Оприбутковано залишки паливомастильних матеріалів, виявлені в ході інвентаризації	203	719	296,00
Спрямовано паливомастильні матеріали на здійснення капітальних інвестицій для створення основних засобів	15	203	146,00
Витрачено паливомастильні матеріали на основне виробництво	23	203	23450,00
Списано паливомастильні матеріали на витрати, які пов'язані з виправленням браку	24	203	128,00
Переведено паливомастильні матеріали до складу товарів для їх подальшої реалізації	28	203	2960,00

1	2	3	4
Списано паливомасильні матеріали на витрати, пов'язані з освоєнням виробництва нових видів продукції	39	203	12653,00
Списано паливомасильні матеріали на загальновиробничі витрати	91	203	28563,00
Списано паливомасильні матеріали на адміністративні витрати	92	203	1268,00
Списано паливомасильні матеріали на витрати, пов'язані зі збутом продукції	93	203	1564,00
Відображено собівартість реалізованих паливомасильних матеріалів	943	203	2654,00
Відображено суму нестач паливомасильних матеріалів, яка підлягає врегулюванню	947	203	296,00

Багато сільгоспвиробників аналізують свої господарські операції з метою уникнення визнання їх складів пального «акцизними». Однак фактично єдиною дією щодо отримання чи переміщення пального є купівля його на АЗС.

Усі інші господарські операції, у тому числі зберігання власного пального на невеликих складах, можуть призвести до ризику визнання суб'єкта господарювання розпорядником акцизного складу.

Отже, сільгосптоваровиробникам потрібно зважити на всі нюанси власної господарської діяльності та інші фактори (у т. ч. відсутність на сьогодні відповідних підзаконних норм, покликаних регулювати обіг пального, неготовність органів ДФС видати ліцензії тощо) та прийняти одне із рішень: або заправляти автомобілі лише на АЗС зі звітуванням працівників за придбане пальне. Цей варіант є вдалим для тих, чії автобазы розміщуються поряд із АЗС, і досить витратним у разі, якщо найближча АЗС розташована за декілька кілометрів. Крім того, доведеться вивести з експлуатації власні резервуари, що позначиться на розмірах амортизації; або використовувати власний склад пального, будучи готовим до того, що такий склад можуть визнати акцизним, або самим зареєструвати його таким. Проте найбільшою проблемою в такому разі буде адміністрування акцизного податку та реєстрація акцизних накладних. Крім того, додаткових витрат потребуватиме придбання та встановлення витратомірів-лічильників та рівнемірів-лічильників. А якщо щодня відбувається багато переміщень пального, доведеться створити нове робоче місце — для працівника, що реєструватиме чималу кількість акцизних накладних [12].

Рис. 2. Складові первісної вартості запасів за надходженням залежно від шляхів їх отримання

Не будуть вимагати оформлення ліцензії від підприємств, що мають місткості розташованих ємностей для заправки-вигрузки нафтопродуктів для власних потреб у обсязі не більше 200 куб. м. і використовують нафтопродукти для власних потреб у обсязі не більше 1000 куб м за рік, при цьому не надаючи послуг по реалізації та зберігання палива іншим особам [1].

За сучасних ринкових відносин від підприємств вимагають застосування оптимізації витрат (їх мінімальна кількість на випуск максимального та якісного продукту) під час звичайної діяльності суб'єкта. Для ефективної оптимізації затрат застосовується їх аналіз з використанням фактичних облікових даних. Відтак чітко відстежується взаємозв'язок між етапами обліку, принципами управління підприємством — контролем, обліком, плануванням і аналізом [12].

З метою забезпечення прибуткової діяльності суб'єктів господарювання доцільно особливу увагу акцентувати на походження та види витрат, оптимізації їх створення, формувати аналітичну базу даних для

взаємозв'язку використання доходів і витрат, а також вдосконалити обліковий процес і налагодити взаємозв'язок з усіма учасниками управлінської діяльності.

Для забезпечення обліку паливо мастильних матеріалів підприємству може бути запропоновано комплекс первинних та зведених документів про наявність та рух ПММ, зокрема:

1. Відомість щоденної видачі паливно-мастильних матеріалів.
2. Накопичувальна відомість видачі паливно-мастильних матеріалів.
3. Індивідуальна картка використання паливно-мастильних матеріалів автотранспортним засобом.

Вказані документи у довільній формі необхідно затверджувати на рівні кожного окремого підприємства на основі оцінки інтенсивності використання ПММ (з метою їх збереження і реалізації політики енергозбереження) на підприємстві.

Законодавством змінено вимоги ПКУ щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів, запроваджується багато нововведень, покликаних підвищити ефективність запобігання та боротьби з незаконним виробництвом і обігом пального, посилити контроль за повнотою та своєчасністю надходження до бюджету акцизного податку. Деякі штрафи є новими, до норм інших внесені зміни. Штрафи, передбачені Законом № 2628, можна класифікувати за нормами права, як зображено в табл. 4 [4, 1].

Таблиця 4

Класифікація штрафів

Класифікація штрафів з 01.07.19 за нормами права			
ПКУ		КУАП	Закон 481
ст. 128–1	порушення порядку обігу пального	ст. 164	ст. 17
ст. 120–2	порушення порядку обігу акцизних накладних	порушення порядку обігу пального	здійснення обігу пального без ліцензії
ст. 117.3	здійснення суб'єктами господарювання операцій з реалізації пального без реєстрації таких суб'єктів платниками акцизного податку		

Суб'єктам господарювання необхідно уважно віднестися до своїх дій з реалізацією та використанням пального.

Особливу увагу слід зосередити на функціонування складів господарства, де зосереджено обіг пального. У разі якщо суб'єкт господарювання може довести, що він не має акцизного складу (не є його розпорядником), то до нього не може бути застосовано штрафи. А в іншому разі — табл. 5 [4, 1].

Таблиця 5

Правопорушення щодо обігу пального за ПКУ

Правопорушення за ПКУ			
ст. 128–1	ст. 128–2	ст. 128–3	ст. 117.3
відсутність (фактична та або в ЄДР) обладнання, що передбачене у т. ч. 230.1.2 ПКУ	відсутність у СЕЄ РП зареєстрованого акцизного складу	несвоєчасне подання електронних документів про залишки пального та обсяги його обігу	здійснення суб'єктами господарювання операцій з реалізації пального без реєстрації таких суб'єктів платниками акцизного податку
штраф 1 випадок — 20000 грн. 2 випадок і більше (протягом року) — 50000 грн.	штраф 1 випадок — 1 млн. грн. 2 випадок і більше (протягом року) — 2 млн. грн.	штраф 1 тис. грн. за кожен неподаний документ	штраф у розмірі 100% вартості реалізованого пального

П. 18 підрозділу 5 розд. XX ПК передбачає градацію в часі застосування штрафів за п. 1281.1 ПК. Так, ці штрафні санкції застосовуються: з 01.07.19 р. — до розпорядників акцизних складів, на яких розташовано резервуари, загальна місткість яких перевищує 20000 м³; з 01.10.19 р. — до розпорядника акцизного складу, на акцизному складі якого розташовано резервуари, загальна місткість яких перевищує 1000 м³, але не перевищує 20000 м³; з 01.01.20 р. — до розпорядників акцизних складів, на яких розташовано резервуари, загальна місткість яких не перевищує 1000 м³ (є винятки, передбачені в пп. 14.1.6 ПК) [4].

Отже, у разі дотримання вимог законодавства щодо здійснення обігу пального суб'єкт господарювання може працювати без штрафних санкцій. Але для цього відповідальна особа підприємства повинна бути дуже уважною та забезпеченою відповідним обладнанням, що не допускає різних збоїв, або фіксувати їх документально.

У ринкових умовах господарювання діяльність підприємств характеризується усе більшим ускладненням структури ресурсів, що зумовлено розширенням масштабів діяльності, ускладненням загальної стратегії підприємства. Основу ефективного функціонування підприємства на ринку створює раціональне використання матеріальних ресурсів. Стрімкі економічні перетворення, політична невизначеність, жорстка конкуренція, обмеженість фінансових, матеріальних, кваліфікованих трудових ресурсів потребують пошуку нових підходів до управління матеріальними ресурсами, центральне місце у структурі яких посідають виробничі запаси.

Тому важливим напрямом підвищення ефективності функціонування суб'єкта господарювання є удосконалення управління виробничими запасами. Виключну роль у вирішенні цих проблем відіграє подальше удосконалення обліку виробничих запасів як базових функцій управління [14].

Для ефективної організації обліку ПММ на підприємстві ми пропонуємо:

1. Удосконалити структуру наказу про облікову політику, яка буде підтверджувати достовірність, надійність та повноту інформаційного забезпечення діяльності підприємства щодо збереження наявності та використання паливо-мастильних матеріалів.

2. Удосконалити графік документообороту підприємства, що забезпечував би своєчасне надходження документів, відображення в обліку та звітності наявності та використання паливо-мастильних матеріалів.

3. Застосовувати в бухгалтерському обліку методи оцінки ПММ залежно від їх виду призначення та використання, що дасть змогу покращити ефективність діяльності, а також підвищити інвестиційну привабливість підприємства.

4. Потрібно проводити постійний контроль за витратами господарської діяльності, правильністю збереження та списання ПММ структурними підрозділами підприємства. Розробити та застосовувати процедури контролю наявності та використання паливо-мастильних матеріалів.

5. Оскільки підприємство повсякденно потребує інформацію щодо власної діяльності, тому ми пропонуємо визначити в посадових інструкціях ступінь відповідальності за правильністю подання інформації.

6. З метою уникнення помилок та виникнення штрафних санкцій з боку контролюючих органів упорядкувати та проводити ліцензування складів та місць зберігання пального підприємства.

7. Запроваджувати комп'ютерні технології в організації бухгалтерського обліку наявності та використання ПММ у різних місцях збереження,

що підвищать оперативність обробки облікової інформації та проведення аналізу діяльності підприємства.

8. Працівникам бухгалтерської служби необхідно слідкувати за новинами законодавства, приймати участь у семінарах, вебінарах, обговоренні постійних змін та нововведень в бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел

1. Неля Привалова. Чому у 2019 році в Україні зменшиться кількість неlegального пального URL: <https://delo.ua/business/chomu-u-2019-roci-v-ukrajini-zmenshitsja-kilkist-348647/>

2. Огійчук М. Ф., Сколотій Л. О., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / за ред. проф. М. Ф. Огійчука; 7-ме вид., перероб. і допов. Київ: Алерта, 2016. 1040 с.

3. ПММ для сільгосптехніки: від оприбуткування до списання: Децюра С. *Податки та бухгалтерський облік, спецвипуск червень*, 2018. № 49

4. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-6> (дата звернення: 02.08.2019).

5. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02 верес. 2014 р. № 879. URL: http://search.ligaza.gov.ua/1_doc2.nsf/link1/RE26142.html (дата звернення 18.09.2019).

6. Про затвердження норм витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті: наказ Міністерства транспорту України та Державного департаменту автомобільного транспорту України від 10 лют. 1998 р. № 43. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0043361-98> (дата звернення: 30.11.2018).

7. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z291-99> (дата звернення: 27.06.2019).

8. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20 жовт. 1999 р. № 246 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z246-99> (дата звернення: 30.10.2019).

9. Тарасова Г. О., Гулевич С. В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення: Мукачівський державний університет. *Економіка і суспільство*. 2018. № 1515. С. 896–899.

10. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-4>

11. Чабанний В. Я. та ін. Паливо-мастильні матеріали, технічні рідини та системи їх забезпечення. Підручник, Упор. В. Я. Чабанний. Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2008. 500с.

12. Чучаліна К. Пальне-2019: мінімізуємо грошові втрати URL: <http://uteka.ua/ua/publikation/commerce-12-hozyajstvennye-operacii-9-goryuchee-2019-minimiziruem-denezhnye-poteri>

13. Швець В. Г. Облікова політика підприємства: URL: <http://books.efaculty.kiev.ua> (дата звернення: 28.07.2019).

14. Пилипенко К. А., Тищенко І. Л. Організація складського обліку виробничих запасів — запорука успіху. Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (1 грудня 2016 року). Збірник наукових праць, Переяслав-Хмельницький. 2016. С. 39–43.

4.9. Селективне імпортозаміщення: стан та наслідки

У монографії обґрунтовано необхідність селективного імпортозаміщення в умовах геополітичної нестабільності, що склалася в Україні. Підкреслюється першочерговість процесу імпортозаміщення з позиції ситуативного тлумачення за умов політичного протистояння суб'єктів експортно-імпортних відносин, а саме України і Росії. Проаналізовано динаміку і структуру зовнішньої торгівлі за критичними позиціями. Наголошується на негативних економічних, соціальних, правових, ментальних наслідках залежності країни від імпорту. Запропоновано стратегічні напрями усунення імпортозалежності на підставі відновлення і ефективного використання ресурсного потенціалу національної економіки

Імпортозаміщення як економічна категорія з'явилася досить давно, але особливі актуальності політика імпортозаміщення набула в умовах глобалізації та розширення світового економічного простору. Необхідність протистояння на конкурентному ринку вимагає посилення позицій національної економіки, розвитку внутрішнього ринку, залучення в виробничий процес власних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, нових технологій, підвищення якості продукції, що виробляється, випуску нових видів продукції. В кінцевому підсумку це забезпечує економічну безпеку держави, захист вітчизняного виробника і зниження імпортозалежності.

Теоретичні та практичні проблеми імпортозаміщення отримали широке висвітлення в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних авторів. Імпортозаміщення розглядається:

- як «економічний процес обмеження імпорту внаслідок збільшення виробництва й споживання не менш якісних товарів вітчизняного виробництва, коли ціновий фактор не є вирішальним у споживчому виборі покупця [1];

- як «заміщення імпорту вітчизняною продукцією. Запроваджуючи обмеження на імпорт, країна може почати виробництво для місцевого споживання тих товарів, які вона раніше імпортувала» [2, с. 110];

- «процес скорочення або припинення імпорту певних товарів шляхом їх витіснення (заміщення) з внутрішнього товарного ринку країни

РОЗДІЛ 4. ПРОВІДНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ТА ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ

- 4.1. Кірова Л.Л.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Кіров М.С., здобувач 4 курсу Гуманітарно-економічного факультету БДПУ, м. Бердянськ, Україна
- 4.2. Кірова Л.Л.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 4.3. Артеменко Д.М.**, Сертифікований оцінювач з кваліфікацією «Всесвітньо визнаний оцінювач WAVO-WRV», м. Київ, Україна
- 4.4. Сирота А.І.**, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри галузевих юридичних дисциплін, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. м.Бердянськ, Україна
- 4.5. Пилипенко К.А.**, д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
Терешенко А.В., ст. викладач кафедри соціально — гуманітарних дисциплін Полтавський інститут бізнесу ПВНЗ «МНТУ», м. Полтава, Україна
- 4.6. Мац Т.П.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
Пилипенко К.А., д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
Карпенко Н.Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
- 4.7. Картамишева О.Є.**, к.юр.н, доцент кафедри галузевих юридичних дисциплін, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Педан В.І., старший викладач кафедри теорії, історії, права і держави та конституційного права, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 4.8. Карпенко Н.Г.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія м. Полтава, Україна
Пилипенко К.А., д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія м. Полтава, Україна
Мац Т.П., к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна

- 4.9. Юрченко Ю.Ю.**, д.е.н., доцент кафедри економіки і фінансів ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 4.10. Фролова Г.І.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Фролов Ю.М., д.ю.н., професор, професор кафедри правознавства Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна
Мухін Д.М., магістрант спеціальності «Менеджмент» Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

РОЗДІЛ 5. ІННОВАЦІЇ, МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІКОЮ

- 5.1. Сільченко І.А.**, ст. викладач кафедри економіки і фінансів, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Семенов К.О., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 5.2. Княженко І.І.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Кравцова Л.А., викладач вищої категорії, методист Бердянського машинобудівного коледжу Національного університету «Запорізька політехніка», м. Бердянськ, Україна
- 5.3. Антошкін В.К.**, д.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і фінансів, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Горяча О.Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і фінансів, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 5.4. Попова Н.О.**, ст. викладач кафедри економіки і фінансів, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Ясинецька Л.В., викладач Економіко-правового коледжу ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 5.5. Порватова Н.М.**, старший викладач кафедри вищої математики та інформатики, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Скрипцін М. В., к.т.н., доцент кафедри вищої математики та інформатики ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 5.6. Буц І.М.**, старший викладач кафедри вищої математики та інформатики, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
Лактіонов Є. Ю., викладач циклової комісії інформаційних систем і технологій ЕПФК ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна

Наукове видання

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Колективна монографія

За редакцією
АНТОШКІНОЇ Лідії Іванівни,
РУНЧЕВОЇ Наталії Вікторівни,
ГОРЯЧОЇ Оксани Любомирівни

Комп'ютерне верстання — *Думанецька С.С.*
Дизайн обкладинки — *Бабинець Н.А.*

Підписано до друку 25.03.2020.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 31,2
Наклад 300 прим. Зам. №

*Видавець і виготовлювач ТОВ «Талком»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23,
тел./факс: (044) 424-40-69, 424-56-26
E-mail: ukraina.vdk.@email.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4538 від 17.05.2013 р.*